

Nr 280.

Godkänd av första kammaren den 6 juni 1941.

Godkänd av andra kammaren den 6 juni 1941.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1941/42 till avlöningar vid universiteten i Uppsala och Lund m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 125.)

Till Konungen.

1:o) **Uppsala universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1941/42 (VIII h. t., punkt 59 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1941) föreslagit riksdagen att dels besluta, att avlöningsstaten för Uppsala universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1941/42, erhålla ändrad lydelse på sätt av departementschefen angivits, dels ock till Uppsala universitet: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 2,060,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft

dels de två likalydande motionerna I: 88 och II: 120, vari hemställts, att Kungl. Maj:ts förslag i vad det avser ett avgörande vid 1941 års lagtima riksdag av frågan om indragning av en andre bibliotekarietjänst vid universitetsbiblioteket i Uppsala och en förste bibliotekarietjänst vid universitetsbiblioteket i Lund måtte avslås;

dels de två likalydande motionerna I: 87 och II: 81, vari — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte, med avslag på vad Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit, besluta, att docentstipendier vid universiteten

skola utgå med hittillsvarande grundbelopp samt dyrtidstillägg efter nu gällande grunder samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att tillerkänna innehavare av docentstipendier och forskarstipendier kristillägg;

dels ock de två likalydande motionerna I: 89 och II: 121, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att amanuenserna vid universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund i avvaktan på deras definitiva inplacering i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän måtte undantagas från den under punkterna 59 och 63, åttonde huvudtiteln, föreslagna arvodesregleringen och bibehållas vid nuvarande arvoden med dyrtidstillägg och barntillägg samt att de måtte tillerkännas kristillägg.

Riksdagens vederbörande utskott har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden över motionerna I: 87 och II: 81 samt I: 89 och II: 121 av statskontoret samt av kanslern för rikets universitet, vilken i ärendet inhämtat yttranden *dels* av överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket, samtliga fakulteter och sektioner samt det större konsistoriet vid universitetet i Uppsala ävensom Uppsala docentförening, *dels* av överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket och det större konsistoriet vid universitetet i Lund ävensom Lunds docentförening, *dels ock* av karolinska institutets lärarkollegium. Beträffande dessa yttranden får riksdagen hänvisa till den i statsutskottets utlåtande nr 125 lämnade redogörelsen.

Såsom av den i statsrådsprotokollet lämnade redogörelsen framgår, har kanslern föreslagit vissa besparingsåtgärder, vilka av departementschefen tillstyrkts, bland annat indragning vid första inträdande vakans av en andre bibliotekariebefattning vid universitetsbiblioteket i Uppsala. Beträffande universitetsbiblioteket i Lund har föreslagits motsvarande åtgärd i fråga om en förste bibliotekariebefattning därstädes. I motionerna I: 88 och II: 120 har yrkats, att beslut om indragning av dessa två tjänster icke måtte fattas vid innevarande års riksdag. Riksdagen, som i övrigt icke funnit något att erinra mot de under denna punkt av kanslern och departementschefen ifrågasatta besparingsåtgärderna, är emellertid ense med motionärerna om att anledning saknas att redan nu taga ståndpunkt till frågan om berörda bibliotekariebefattningars indragning. Dessa tjänster falla nämligen under bestämmelserna i kungörelsen den 3 januari 1941 (nr 5) angående återbesättande av vissa civila befattningar i statens tjänst och få således icke utan Kungl. Maj:ts medgivande vid inträffande vakans återbesättas. Kungl. Maj:t har alltså i sin hand att lämna tjänsterna obesatta, och riksdagen utgår ifrån att så även kommer att ske, till dess riksdagen sättes i tillfälle att vid aktualisering av ifrågavarande spörsmål taga ärendet under förnyat bedömande.

Riksdagen delar departementschefens uppfattning om önskvärdheten av att samarbete i ökad utsträckning bör försökas mellan de fem akademiska lärosätena i vårt land, i syfte att rationellt och för minsta kostnad ordna

undervisningen i vissa av de akademiska läroämnena. Riksdagen hyser den förhoppningen att den av kanslern härom i utsikt ställda undersökningen skall giva ett för uppnående av nämnda syfte gynnsamt resultat.

Den av departementschefen förordade arvodesregleringen beträffande universiteten och karolinska institutet i syfte att avveckla det på arvodena utgående dyrtidstillägget har riksdagen funnit sig böra bifalla, utom i vad den avser docentstipendier, forskarstipendier och arvoden till amanuenser vid universitetsbiblioteken. De till docenterna utgående stipendierna synas icke kunna betraktas som arvoden i egentlig mening och ej heller som vanliga stipendier, utan äro en form för avlönande av en tämligen fåtalig tjänstemannakår, som huvudsakligen är avsedd att rekrytera de akademiska lärosätenas professorsbefattningar och i vilkas åligganden därför utövande av självständig vetenskaplig produktion ingår. Större konsistoriet i Uppsala har i avgivet yttrande i ämnet även framhållit, att docent- och forskarstipendierna i motsats till vanliga stipendier beskattas som inkomst. Riksdagen har för sin del i likhet med kanslern funnit att ett starkt och välgrundat önskemål från de akademiska läroanstalternas sida kunde tillgodoses genom ett bifall till motionerna. Riksdagen har därför ansett, att docenterna böra bibehållas vid rätt att å stipendierna uppbära dyrtidstillägg enligt hittills gällande grunder. Vad i motionerna I: 87 och II: 81 anförts har vidare övertygat riksdagen om billigheten av att kompensation för stegrade levnadskostnader bör i form av kristillägg utgå på docentstipendierna. Riksdagen bifaller alltså jämväl motionärernas yrkande härom. Vid Uppsala universitet finnas för närvarande 41 docentstipendier. Med hänsyn till den ståndpunkt riksdagen sålunda i denna fråga intagit har den i avlöningsstaten för universitetet i Uppsala under rubriken I Professorer och lärare m. fl. upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskats med $(41 \times 1,500 =)$ i runt tal 61,000 kronor till $(566,000 - 61,000 =)$ 505,000 kronor.

Vad angår amanuenserna vid universitetsbiblioteken uppbära dessa nu årliga arvoden å 4,800 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg och i förekommande fall barnstillägg. Deras tjänstgöringstid är bestämd till fem timmar om dagen. I motionerna I: 89 och II: 121 har yrkats, att dessa befattningshavare skulle bibehållas vid rätt till dyrtidstillägg och barnstillägg, varjämte de skulle tillerkännas kristillägg. Enligt riksdagens mening tala goda skäl för ett bifall till motionärernas förslag. Ifrågavarande amanuenser synas med hänsyn till kompetenskrav och arbetsuppgifter närmast böra jämföras med motsvarande befattningshavare vid kungl. biblioteket och riksarkivet. Amanuenserna vid sistnämnda två verk äro inordnade under civila icke-ordinarie reglementet och uppbära alltså såväl rörligt tillägg som kristillägg. Riksdagen anser sig böra ifrågasätta om icke det rationellaste vore att vidtaga en förändring beträffande amanuensernas vid univer-

sitetsbiblioteken tjänstgöringsskyldighet i samband med deras inordnande under det för civilförvaltningen i allmänhet gällande lönesystemet. Denna fråga synes riksdagen böra av Kungl. Maj:t tagas under närmare omprövning. Vad den av departementschefen nu föreslagna arvodesregleringen för ifrågavarande amanuenser beträffar kan riksdagen under återopande jämväl i tillämpliga delar av vad riksdagen ovan anfört angående docentstipendierna icke godtaga densamma utan bifaller det motionsvis gjorda yrkandet. Vid Uppsala universitet finnas nu anställda fem biblioteksamanuenser. Enligt den föreslagna arvodesregleringen kunna arvodena beräknas komma att fastställas till 6,000 kronor. Riksdagen har ansett sig böra minska den i avlöningsstaten för universitetet i Uppsala under rubriken II Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med $(5 \times 1,200 =)$ 6,000 kronor till $(21,000 - 6,000 =)$ 15,000 kronor.

Avlöningsanslagets slutsumma har på grund av ovannämnda minskningar uppförts med $(2,060,000 - 61,000 - 6,000 =)$ 1,993,000 kronor.

Riksdagen har i annat sammanhang till kristillägg för budgetåret 1941/42 beviljat ett förslagsanslag av 7,400,000 kronor. Utgifterna för kristillägg till docenter vid universitetet och karolinska institutet, till forskarstipendiater samt till amanuenser vid universitetsbiblioteken torde icke i nämnvärd mån komma att påverka belastningen å detta anslag, varför riksdagen utgår ifrån att sagda kostnader komma att rymmas inom den för anslaget angivna ramen.

Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag i övrigt icke givit riksdagen anledning till erinran eller uttalande får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 87 och II: 81 samt I: 89 och II: 121, samtliga motioner, såvitt nu är i fråga,

dels beslutat, att avlöningsstaten för Uppsala universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1941/42, erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

Avlöningsstat.

Utgifter:

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:

a. Lön och tjänstgöringspen-

ningar kronor 859,600

Avgå pensionsavdrag » 52,500 kronor 807,100

Avlöningsstater.

| | Lön | Tjänstgöringspenningar | Summa |
|---|--------|------------------------|---------|
| A. Avlöningsstat för professorer m. fl. | | | |
| <i>Teologiska fakulteten.</i> | | | |
| 1 professor | 8,000 | 4,000 | 12,000 |
| 5 professorer | 40,000 | 20,000 | 60,000 |
| 1 professor, Kalsenianus | 8,000 | 4,000 | 12,000 |
| <i>Anm.:</i> | — | — | — |
| B. Avlöningsstat för exercitiemästare. | | | |
| | — | — | — |
| Summa kronor | — | — | 859,600 |

b. Ålderstillägg, *förslagsvis* kronor 48,400

c. Ersättningar till vikarierande akademiska lärare, *förslagsvis* » 10,000 kronor 865,500

4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* » 505,000

5. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän . . . » 1,500

Anm.: Från förestående anslagspost skola till förste underläkaren å medicinska kliniken och förste underläkaren å kirurgiska kliniken eventuellt utgående hyresbidrag bestridas.

Summa kronor 1,412,300

Anmärkingar till avdelning I. av avlöningsstaten.

2. Besparingar å följande anslagsposter, nämligen: delposten 1. a. till lön och tjänstgöringspenningar till ordinarie tjänstemän, minskad med vederbörliga pensionsavdrag, anslagsposten 2. till arvode till professor i psykiatri, anslagsposten 4. till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anslagsposten 5. till särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, skola, med undantag dels av besparingar å anslagsmedel, som beräknats till arvode och ersättning till universitetslektor i svenska språket, dels av besparingar å docentstipendier, varom bestämmelser i annan ordning meddelats, dels av besparingar å anslagsmedel, som beräknats till arvode åt assistenten å den fysikalisk-kemiska institutionen, dels av besparingar å anslagsmedel, som beräknats till löne-tillägg åt professorn N. J. Nordström såsom innehavare av professuren i idé- och lärdoms-historia, dels ock av besparingar å anslagsmedel, som beräknats till ersättningar till vikarier för underläkare och amanuenser vid universitetets kliniker och polikliniker, ingå till reservfonden, vilken står under kanslerns disposition för universitetets vetenskapliga och ekonomiska behov, i den ordning universitetsstatuterna stadga.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets
samlingar och inrättningar m. m.

| | | |
|--|--------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> | kronor | 397,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t | » | 15,000 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal | » | 127,000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> | » | 68,566 |
| | Summa kronor | 607,566 |

Sammandrag:

| | | |
|---|--------------|-----------|
| I. Professorer och lärare m. fl. | kronor | 1,412,300 |
| II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. | » | 607,566 |
| | Summa kronor | 2,019,866 |

Särskilda uppbördsmedel:

| | | |
|-----------|--------------------|------------|
| — — — — — | kronor | 26,866 |
| | Nettoutgift kronor | 1,993,000; |

dels ock till Uppsala universitet: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisat ett *förslagsanslag* av 1,993,000 kronor.

2:o) **Lunds universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 63) föreslagit riksdagen att dels besluta, att lärarbefattningen i medicinsk radiologi vid universitetet i Lund skall vid nuvarande innehavarens avgång ändras till lärarbefattning i röntgendiagnostik, dels besluta, att avlöningsstaten för Lunds universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1941/42, erhålla ändrad lydelse på sätt av departementschefen angivits, dels ock till Lunds universitet: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,815,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehåft de under punkten 1 här ovan omnämnda motionerna I: 87 och II: 81 samt I: 89 och II: 121, så vitt desamma avse Lunds universitet.

Med hänvisning till vad riksdagen i det föregående under punkten 1 anfört bifaller riksdagen de i motionerna I: 87 och II: 81 samt I: 89 och II: 121, så vitt nu är i fråga, framställda förslagen om bibehållande av dyrtidstillägg och i förekommande fall barntillägg å docentstipendierna och arvodena till amanuenserna vid universitetsbiblioteken samt tillerkännande åt nämnda två kategorier befattningshavare av kristillägg. Vid Lunds universitet finnas för närvarande 40 docentstipendier med ett årligt belopp av 6,000 kronor och 4 biblioteksamanuensarvoden med ett årligt belopp av 4,800 kronor, båda beloppen exklusive dyrtidstillägg. Vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle dessa belopp utgå med respektive 7,500 kronor och 6,000 kronor, utan rätt till dyrtidstillägg. I enlighet med riksdagens i det föregående intagna ståndpunkt hava de i avlöningsstaten för Lunds uni-

versitet under rubrikerna I Professorer och lärare m. fl. samt II Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. uppförda anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskats med respektive ($40 \times 1,500 =$) 60,000 kronor till ($582,000 - 60,000 =$) 522,000 kronor och ($4 \times 1,200 =$) 4,800 kronor till ($13,600 - 4,800 =$) 8,800 kronor och avlöningsanslagets slutsumma med ($60,000 + 4,800 =$) 64,800 kronor till ($1,815,000 - 64,800 =$) 1,750,200 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har icke givit riksdagen anledning till annan erinran, än att riksdagen på sätt framgår av punkten 1 i det föregående — i enlighet med i motionerna I: 88 och II: 120 framställt yrkande — ansett beslut om indragning av en förste bibliotekariebefattning vid universitetsbiblioteket i Lund icke nu böra fattas.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 87 och II: 81 samt I: 89 och II: 121, samtliga motioner, såvitt nu är ifråga,

dels beslutat, att lärarbefattningen i medicinsk radiologi vid universitetet i Lund skall vid nuvarande innehavarens avgång ändras till lärarbefattning i röntgendiagnostik;

dels beslutat, att avlöningsstaten för Lunds universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1941/42, erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

Avlöningsstat.

Utgifter:

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:

a. Lön och tjänstgöringspen-

ningar kronor 798,800

Avgå pensionsavdrag » 59,500 kronor 739,300

Avlöningsstater.

| | Lön | Tjänstgöringspenningar | Summa |
|---|--------|------------------------|---------|
| A. Avlöningsstat för professorer m. fl. | | | |
| <i>Teologiska fakulteten.</i> | | | |
| 1 professor | 8,000 | 4,000 | 12,000 |
| 6 professorer | 48,000 | 24,000 | 72,000 |
| <i>Anm.:</i> | — | — | — |
| ----- | | | |
| B. Avlöningsstat för exercitiemästare. | | | |
| | — | — | — |
| ----- | | | |
| Summa kronor | — | — | 798,800 |

| | | |
|---|--------|---------|
| b. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i> | kronor | 42,800 |
| c. Ersättningar till vikarierande akademiska lärare | » | 10,000 |
| | kronor | 792,100 |

| | | |
|---|--------------|------------|
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t | kronor | 522,000 |
| | Summa kronor | 1,326,200; |

Anmärkning till avdelning I. av avlöningsstaten.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.

| | | |
|---|--------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> | kronor | 280,000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t | » | 8,800 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal | » | 95,900 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> | » | 45,061 |
| | Summa kronor | 429,761 |

Sammandrag:

| | | |
|--|--------------|-----------|
| I. Professorer och lärare m. fl. | kronor | 1,326,200 |
| II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. | » | 429,761 |
| | Summa kronor | 1,755,961 |

Särskilda uppbördsmedel:

| | | |
|--|--------------------|------------|
| | kronor | 5,761 |
| | Nettoutgift kronor | 1,750,200; |

dels och till Lunds universitet: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisat ett förslagsanslag av 1,750,200 kronor.

3:o) **Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet.** Kungl. Maj:t har (punkt 83) föreslagit riksdagen att till Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 44,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft de två lika lydande motionerna I: 87 och II: 81, vari, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte, med avslag på vad Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit, besluta, att forskarstipendier vid universiteten och karolinska institutet skola utgå med hittillsvarande grundbelopp samt dyrtidstillägg efter nu gällande grunder; samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att tillerkänna innehavare av forskarstipendier kristillägg.

Riksdagen anser på under punkten 1 i det föregående anförda skäl dyrtidstillägg alltjämt böra utgå på forskarstipendier, varjämte det syntes riksdagen skäligt, att kristillägg tillerkännes stipendiaterna. Riksdagen ställer sig alltså avvisande till departementschefens förslag om uppräknande av stipendiebeloppet från 7,000 kronor till 8,800 kronor samt bifaller det i motionerna I: 87 och II: 81, såvitt nu är i fråga, framställda yrkandet. Forskarstipendiernas antal är fem. Förevarande anslag har således minskats från av Kungl. Maj:t föreslaget belopp å 44,000 kronor med ($5 \times 1,800 =$) 9,000 kronor till 35,000 kronor.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 87 och II: 81, så vitt nu är i fråga, till *Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1941/42 anvisat ett anslag av 35,000 kronor.

4:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** Kungl. Maj:t har (punkt 219) föreslagit riksdagen att till Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 750,000 kronor.

Riksdagen har i det föregående (punkterna 1, 2 och 3) medgivit, att dyrtidstillägg alltjämt må utgå på docent- och forskarstipendier vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet samt på arvoden till amanuenser vid universitetsbiblioteken, samt med hänsyn därtill minskat dels avlöningsanslagen för universiteten med 67,000 kronor, respektive 64,800 kronor, dels ock anslaget till forskarstipendier med 9,000 kronor, eller alltså sammanlagt med ($67,000 + 64,800 + 9,000 =$) 140,800 kronor. Vid karolinska institutet finnas nu fem docentstipendier ett vart å 6,000 kronor. Genom dyrtidstilläggets inräknande skulle dessa stipendier uppräknas till 7,500 kronor. Departementschefen har vid sina beräkningar av förevarande dyrtidstilläggsanslag utgått ifrån att dyrtidstillägg icke skulle utgå å docentstipendierna vid institutet. Med hänsyn till den ståndpunkt riksdagen i det föregående intagit, har riksdagen ansett sig böra under detta anslag beräkna medel för dyrtidstillägg å sistnämnda stipendier, utgörande ($5 \times 1,500 =$) 7,500 kronor. Riksdagen har därför funnit nu ifrågavarande anslag böra höjas med sammanlagt ($140,800 + 7,500 =$) i runt tal 150,000 kronor till ($750,000 + 150,000 =$) 900,000 kronor. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1941/42 anvisat ett *förslagsanslag* av 900,000 kronor.

Stockholm den 6 juni 1941.

Med undersätlig vördnad.